

**COMUNICAT DE L'ASSOCIACIÓ DE PROFESSIONALS DE L'ARXIVÍSTICA I LA
GESTIÓ DE DOCUMENTS DE CATALUNYA REFERENT A LA CESSIÓ EN COMODAT
DEL FONTS HISTÒRIC DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA A L'ARXIU NACIONAL
DE CATALUNYA.**

Barcelona, 17 de novembre de 2022

L'Associació de Professionals de l'Arxivística i la Gestió de Documents de Catalunya (AAC) emet el següent comunicat arran de la notícia sobre el contracte signat entre la Universitat de Barcelona i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, mitjançant l'Arxiu Nacional de Catalunya, de cessió en comodat del fons documental de l'edifici històric de la Universitat.

Amb aquest comunicat volem denunciar un contracte que considerem atempta contra el Sistema d'Arxius de Catalunya i l'esperit de la Llei d'arxius que el va dissenyar.

En primer lloc, la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i gestió de documents, en el seu article 20 enumera quins són els arxius que s'inclouen dins del Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC) Els arxius de les universitats són la lletra d) d'aquest article 20. Per què s'enumeren els arxius que formen part del SAC? Doncs perquè aquests arxius estan obligats, tal com indica el següent article, el 21, a complir uns requisits tècnics específics, entre els quals trobem:

“c) Disposar de les instal·lacions necessàries per a garantir la preservació dels fons documentals i tenir unes instal·lacions i un horari d'obertura al públic que hi permetin l'accés. L'horari de servei al públic ha d'ésser d'un mínim de deu hores setmanals.”

Aquest precepte legal no és gratuït, i exigeix a les entitats titulars d'arxius que formen part del SAC a dotar els seus centres d'arxiu d'instal·lacions pròpies que garanteixin la seguretat i el tractament de TOT el fons documental de l'administració corresponent, en TOT el seu cicle de vida. Considerar que es pot obviar aquesta part cedint en comodat el fons documental històric de la Universitat de Barcelona, és faltar directament als requisits tècnics que tot arxiu pertanyent al SAC ha de complir.

Els defensors d'aquesta actuació poden recórrer a l'article 23.1 sobre la coordinació en la custòdia de documents entre administracions públiques, però aquest precepte no pot estar pensat per a aquells arxius que formen part del SAC per l'article 20 i que ja hem dit tenen unes obligacions *persè*. Aquest article aplica a aquelles entitats públiques que no estan obligades a formar part del SAC, com poden ser els ajuntaments de menys de 10.000 habitants. Fer servir de manera tergiversada aquest article dona cobertura legal a que les institucions que custodien arxius integrants del SAC deixin de vetllar per la seguretat i la dotació d'infraestructures i personal suficients i adequats. És evident que l'Arxiu històric de la Universitat de Barcelona requereix des de fa anys millores estructurals, de seguretat i mediambientals, i sobretot una ampliació d'espai per poder complir amb les seves funcions. Aquestes reivindicacions les podem trobar reiteradament a les memòries del servei, com la darrera del 2021:

“La necessitat d'ampliar els espais de dipòsit és cada cop més urgent i posa en risc tot el sistema d'arxiu de la UB en abocar-lo al col·lapse davant la impossibilitat de circulació de la documentació tal i com demana el funcionament del sistema per permetre l'eficaç i eficient gestió de la Universitat de Barcelona.” (Memòria UB 2021)

Aquesta situació és greu. La Generalitat de Catalunya, i el Departament de Cultura, en la seva funció inspectora (article 17 de la LAD), ha de vetllar per resoldre la situació i exigir el compliment de la llei, ajudant i acompanyant l'administració corresponent en els recursos necessaris per revertir les seves mancances. Però el que no pot fer la capçalera del sistema és disgregar un fons històric, sense un criteri tècnic que l'avalii i traslladar-ne una part, com a solució a un problema que, amb aquesta acció, continua existint.

En segon lloc, aquesta tergiversació de l'article 23.1 obre la porta a que qualsevol dels arxius històrics de les administracions o organismes públics amb necessitats d'espai pugui traslladar-se físicament i a nivell de gestió, a una institució com l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC), tot i que si repassem les seves funcions a l'article 27 de la Llei, no contempla el servei de custòdia i tractament de documentació d'altres administracions o organismes públics. L'ANC té com a funcions rebre documentació de l'Administració de la Generalitat i les empreses que en depenen, així com ingressar, conservar i difondre els fons i els documents privats que per llur valor testimonial i referencial concerneixen Catalunya i siguin d'una rellevància especial. En cap cas, rebre documentació d'altres administracions o organismes públics.

Aquesta actuació és inacceptable per trobar-se fora de llei i per les implicacions futures pot tenir, però també que l'ANC accepti aquesta cessió quan actualment està infradotat “la disminució dels recursos i de la capacitat dels dipòsits en els darrers anys qüestionen greument el seu potencial de creixement” (pàgina 33 Pla d'Arxius), no disposa d'infraestructura ni recursos suficients per tractar nous fons d'aquests volums. L'actuació 61 del mateix Pla d'Arxius preveu una inversió de 7.249.948,00€ del pressupost total del Pla (estudi de creixement, redimensionament de la plantilla, tecnologia...), per tant no es pot considerar que aquest arxiu a dia d'avui pugui fer front a un volum documental com el que aquest contracte estableix. Per contra, aquesta cessió s'està celebrant públicament quan per darrera agreuja el problema d'espai i de recursos esmentat, assumint més responsabilitats de gestió i conservació per part del seu personal tècnic, el qual rebrà l'autèntica conseqüència directa d'aquesta actuació política, sense ser-ne prèviament informat.

Amb aquesta decisió clarament no tècnica, no es millorarà ni el tractament ni la disponibilitat del fons, es continua perpetuant la necessitat real i urgent de l'espai d'arxiu històric per la Universitat de Barcelona, i s'inicia, per contra, una línia d'actuació que pot obrir la porta a noves incorporacions sense planificació eficient i real del cost personal i material i que atempta clarament contra les disposicions de la pròpia Llei d'arxius i les responsabilitats dels arxius del SAC.

Per tot això, des de l'AAC volem mostrar la nostra absoluta preocupació i disconformitat amb aquest acord, que lluny de vetllar pel compliment dels preceptes de la Llei d'arxius, dona cobertura a una institució que forma part del SAC perquè no compleixi les obligacions que la dita Llei l'imposa. I tot això des del propi Departament de Cultura, departament responsable en matèria d'arxius, que enlloc de dotar l'ANC d'autèntic múscul estructural i visió estratègica, el fa assumir un rol que no li pertoca i que no té empara en la Llei d'arxius.

Per aquests motius, demanem al Rectorat de la Universitat de Barcelona que rectifiqui la seva estratègia amb el patrimoni documental, que l'allunya de les seves obligacions legals, i exigim al Departament de Cultura que rectifiqui la seva actuació que no té empara ni precedents des de l'aprovació de la Llei d'arxius, i per contra activi la seva funció inspectora, per trobar una solució definitiva que no perverteixi el Sistema d'Arxius de Catalunya.